

THE OLYMPIA GARDEN CHAPEL 77

ročník desátý (1987) - č. 16

Dokument Charty 77 67 87 K novým pokusům o ekonomickou reformu (pokrač.)	2
68 87 Setkání se zástupcem Státního departementu USA	10
69 87 Protest proti zásahu SNB proti kolektivu mluvčích Charty 77	11
Sdělení VONS č.703 (Zástupné trestní stíhání J.Štekla)	11
704 (Razie proti kolektivu mluvčích Charty 77)	12
705 (Věc M.Mrtvého znovu před kraj.soudem)	13
706 (I.Polanský uvězněn)	13
707 (Trestní stíhání za propagaci fašismu)	13
Dva dopisy L.Lise k vraždám latinsko-amerických obránců lidských práv	14
Apel 1083 občanů	15
Nezávislé hnutí v SSSR	16
V samizdatu nově vyšlo...	18
Dokument Charty 77 70 07 Seslo se druhé fórum Charty 77	20
Datum posledního textu, zařazeného do tohoto čísla: 28.11.1987	
Informace o Chartě 77 vydává nezávislá redakční skupina signatářů Charty 77	
Petr Uh1, Anglická 8, 120 00 Praha 2	

Charta 77|67|87 K novým pokusům o ekonomickou reformu (pokračování)

Předsedovi vlády ČSSR

Redakci Rudého práva

Redakci Hospodářských novin

V diskusním dokumentu Charty 77 č.65 se vyjádřilo celkem 10 ekonomů k připravovaným návrhům na přestavbu hospodářského mechanismu a zákona o podniku. Krátce po vydání tohoto dokumentu dne 30. října t.r. se k diskusi přihlásili další dva ekonomové: Vladimír Kadlec a Ota Šik. Vzhledem k závažnosti jejich stanovisek zveřejňujeme tyto další odpovědi dodatečně.

(Dokument č.67 navazuje tedy na dokument č.65.)

Jan Litomíský

mluvčí Charty 77

Libuše Šilhánová

mluvčí Charty 77

Josef Vohryzek

mluvčí Charty 77

Praha 17.11.1987

Pozn.red.: Zveřejňujeme znova otázky mluvčích Charty 77 a rovněž šest odpovědí, které jsme z technických důvodů minule nezveřejnili; dále následují odpovědi Vladimíra Kadlece a Oty Šika.

O t á z k y

- 1) Obsahuje návrhy na přestavbu hospodářského mechanismu takové stimuly hospodářského rozvoje, které by mohly zastavit a posléze překonat zaostávání čs.hospodářství za rozvojem hospodářsky rozvinutých zemí?
- 2) Mohou navrhované demokratizační prvky v návrhu zákona o podniku vyvolat nové a dostatečné iniciativy a podnety pracovních kolektivů k racionálnějšímu využití hospodářských zdrojů podniků?
- 3) Které jsou podle Vás mimoekonomicke (např.sociální, kulturní, morální aj.) předpoklady a podnety k uskutečnění ekonomickech přeměn a k všeestrannému rozvoji čs.společnosti?

*

K plnějšímu posouzení návrhů na přestavbu mechanismu chybí kromě krátkého času a omezeného rozsahu odpovědí - některé základní předpoklady. Není znám obsah všech návrhů kromě návrhu zákona o státním podniku a zákona o družstevních podnicích. Chybí analýzy dosavadního vývoje československého hospodářství v plné vazbě příčin a následků, které vedly k současnému stavu, stručně charakterizovanému ztrátou temp ekonomickeho rozvoje, ztrátou jeho kvality, ztrátou pozic na světových trzích a ztrátou možností uspokojovat sociální potřeby společnosti i jednotlivců, stavu, ze kterého přestavba hledá cestu. Chybí i analýzy zkušenosti jiných socialistických zemí, které jsou v přestavbě dál, a to analýza objektivní, neideologizovaná, která by umožnila vyvarovat se řady chyb. Jsou jen dílčí práce neoficiálních a tedy nepublikovaných autorů, příležitostně vytahovaných ze zásuvek. Publikované práce autorů oficiálních, kromě své neúplnosti, trpí větší či menší apologetickou zátěží. S vědomím těchto omezení odpovídám na položené otázky.

1. Podmínky, ve kterých se bude přestavba realizovat a samotné návrhy, tak jak jsou dosud známé, prozatím nevytvářejí dostatečný prostor pro uskutečňování cílů formulovaných v otázce. Přitom chci poznámenat, že rozvoj hospodářsky rozvinutých zemí není jediným měřítkem našeho budoucího rozvoje. Jde především o tyto omezující faktory:

- Ekonomická dlouhodobá nerovnováha je tak hluboká a z toho vyplývající vžité stereotypy chování hospodářských subjektů a jednotlivců jsou tak zakořeněné, že vytvoření rovnovážného stavu bude nesmírně těžké.

- Řešení této nerovnováhy vyvolá sociální střety, jejichž hloubka a ostří způsobi velmi silné antireformní tlaky v nejrůznějším sociálním prostředí.

- V návrzích není jasně formulován jako hlavní cíl a jedině možná zásada fungování hosp.mechanismu: vytvoření jednotného trhu v plném smyslu toho slova. Naopak, projevuje se strach z trhu v jak některých formulacích zákona o podniku, tak v zásadách přestavby, ale i ve vystoupeních vedoucích představitelů; např. Josef

Kempný v článku v RF z 6.10.t.r. spatřuje jako podstatný článek přestavby podniku to, že "hlavním nástrojem hospodářského řízení je státní plán. Nejde o přechod na volné tržní vztahy." Není jasné, co autor míní přívlastkem "volné". Ale o přechod na tržní vztahy skutečně jde, jinak nepůjde o nic. Tržní vztahy jsou ve všech rozvinutých zemích nikoli volné, ale státem regulované, a to metodami, které jsou vlastní tržnímu hospodářství současnou.

- Zůstává nedotčena zásada, že hlavním subjektem vlastnických vztahů ke společenskému vlastnictví je stát, reprezentovaný vládou a v konečné instanci PÚV KSČ. Tento tabuizovaný stav (vše jakoli jiné od dábla jest) a odcizení pracujících, jež z toho plyne, zmíněné návrhy prakticky žádným způsobem nepřekonávají.

- Z vlastnického monopolu státu a ze snahy minimalizovat prostor pro tržní vztahy vyplývá snaha centra zachovat silné direktivní ovlivňování podniků, takže jejich samostatnost se může stát pouze "přidruženou výrobou".

2. Podstatou každé demokracie je vztah k moci, v tomto případě hospodářské. Tento vztah zůstává nedotčen. Proto půjde o to, zda formální demokratizační prvky (samospráva a volitelnost) budou natolik silné, aby vlivy vlastnického monopolu překonávaly. Je velmi nejisté, zda dosavadní zkušenosti a vžité stereotypy chování jednotlivců, pracovních kolektivů a organizací (především KSČ a ROH) budou překonány a formální demokratizační prvky se naplní neformální činností.

3. Máme-li odpovědět na položenou otázku, pak v souvislosti s přestavbou hosp.mechanismu se domnívám, že hlavním předpokladem všeestranného rozvoje čs.společnosti bude odvaha a schopnost využít demokratizačních prvků ke změně společenského klimatu. Toto klima charakterizuje hluboká společenská apatie a nevíra ve schopnost naší společnosti uskutečnit progresivní změny. Tyto nálady prolínají všemi sociálními skupinami, které si ani neumí představit, jaké změny mají chtít, a hlavně - jak je uskutečňovat. Naucit naše občany věřit ve své síly a možnosti mohou vedoucí osobnosti zrozené ve střetech za realizaci demokratických snah. Najdou se osobnosti, které s odvahou nastaví společnosti zrcadlo a ukážou, jak dál? Snad ano!

Ing.Otakar Jílek

*

1. Na tuto otázku se těžko odpovídá, protože konkrétní podoba nového hospodářského mechanismu není známa - zatím. Směr přestavby hosp.mechanismu, vyjádřeny v "Zásadách přestavby", renesance principů tržního hospodářství, je zřejmě jedinou alternativou, skýtající naději na pozitivní obrat ve vývoji hospodářství. Záleží ovšem na rozsahu, hloubce, provázanosti změn v hosp.mechanismu, na důslednosti při jejich prosazení, na prioritách hospodářské politiky a v neposlední řadě také na tom, nakolik využití potenciálních možností pozitivního obratu, které vytváří přestavba hosp.mechanismu, bude podpořena celkovou demokratizací společenského života. Zatím se zdá, že prvé kolo změn nepřekročí v zásadě rámec dosavadních představ o roli a způsobech hospodářského a politického řízení a omezí se na změny v instrumentáriu nástrojů centrálního řízení hospodářství. Svědčí o tom např. návrh zákona o podniku. Měl by dát podnikům záruky a jistotu pro jejich samostatnou podnikatelskou aktivitu, obsahuje však příliš mnoho skulinek, umožňujících pokračovat v existující kurátele podniků, v "ochranném dohledu" nadřízených orgánů. Od nedůsledných, ani ne polovičatých, více problematických než reálných změn však žádné větší pozitivní změny v chování ekonomických subjektů nelze očekávat. Myslím, že o osudu přestavby se bude rozhodovat až v dalších kolech. Zda tváří v tvář omezeným efektům a konfliktům prvního kola pokračovat důsledněji vpřed v přestavbě nebo se - nikoli poprvé - vracet zpět.

2. Mohou, ale nemusí. Záleží na tom, do jaké konkrétní podoby bude rozpracována přestavba hosp.mechanismu, zejména zda proklamovaná zásada závislosti důchodů pracovního kolektivu na hospodářských výsledcích podniků bude důsledně prosazována i ve směru negativního dopadu do técto důchodů a koneckonců i zaměstnanosti. Vše záleží na celkovém politickém klimatu ve společnosti. Pokud se lidé z vlastní

zkušenosti nepřesvědčí, že orgány samosprávy nejsou dalším článkem v mechanismu politické manipulace, ale že jejich prostřednictvím se může skutečně prosadit jejich názor a vůle, stánot se dalším formálním článkem existujícího mocenského mechanismu, stihne je osud dnešních odborových orgánů, které by tak měly hájit a prosazovat zájmy pracujících.

3. Úspěch přestavby, využití šancí, které nabízí, závisí v mnohem na důvěře lidí v přestavbu. Na důvěře, že přestavba pro každého z nich vytváří šanci - nejen zlepšit si své hmotné postavení dobrou prací, více si vydělat, ale také na základě svých profesionálních odborných kvalit dosáhnout odpovídajícího společenského ocenění a postavení. A na důvěře, že přestavba je méněna vážně, což je zvláště důležité při jejich startu. Zatím tato důvěra schází. Nelze se tomu divit, když obrat k přestavbě v našich podmínkách není provázen sebekritickou analýzou minulé politiky, ale naopak její obhajobou a přezíváním z ní vyplývajících diskriminačních praktik. Bez důvěry v upřímnost snahy o přestavbu však nemůže být angažovanost pro přestavbu; bez ní nelze paralyzovat retardáční vliv existujících organizačních a řídících struktur. Myslím, že vytvoření této důvěry by především pomohlo ovzduší otevřenosti, otevřených diskusí jak ve vztahu k hodnocení minulosti, tak ve vztahu k hledání optimálních východisek pro budoucnost.

Doc.dr.ing.Čestmír Kožušník, CSc

*

1. V dosud uveřejněných materiálech týkajících se přestavby hosp.mechanismu takové stimuly nejsou. Vycházím z následující teze, která je dílcem závěrem analýzy existujícího systému plánovitého řízení a mechanismu fungování ekonomiky a příčin jejich negativního vlivu na rozvoj ekonomiky. Tento závěr spočívá v tom, že zásadního obratu ve vývoji ekonomiky ve směru intenzivního vývoje nelze dosáhnout bez zásadní změny v chování podniků jako základních článků výrobní základny, v nichž se odehrává výrobní proces, kde se s konečnou platností rozhoduje o jeho kvalitě, efektivnosti, o zavádění výsledků vědecko-technického rozvoje do výroby atd. Tomuto cíli je nutno podřídit všechny ostatní složky mechanismu fungování. K překonání zaostávání čs.ekonomiky může dojít jedině za předpokladu, že do aktivní rozhodovací činnosti budou zapojeny podniky jako samostatné hospodářské subjekty. Aby toho bylo dosaženo, musí být do hospodářského mechanismu zabudovány minimálně tyto základní prvky:

- a) podniky jako základní ekonomické subjekty se musí přeměnit v samostatně hospodařící výrobce zboží a účastníky trhu, kteří budou samostatně rozhodovat o základních reprodukčních vazbách a reprodukčním procesu jako celku; o zaměření výroby, její struktuře, sortimentu budou rozhodovat nikoli na základě rozpisu úkolů vyšších článků, ale na základě horizontálních vazeb vůči svým odběratelům a dodavatelům projevujícím se na trhu, a na základě vlastních konцепcí vývoje, zpracovaných podle všech dostupných informací a předpovědí o vývoji trhu;
- b) příjmy podniků jako základních hospodářských subjektů, z nichž tyto mohou krýt veškeré výdaje spojené s reprodukcí, musí být bezprostředně a v plné výši závislé na výsledcích výroby a prodeji jimi vyráběných výrobků na trhu;
- c) hmotné postavení podniků jako základních ekonomických subjektů i zaměstnanců podniku musí plně záviset na jejich postavení jako účastníků trhu a na tom, v jaké míře jsou schopni krýt výdaje ze svých příjmů z trhu.

Při splnění minimálně těchto prvků by bylo možno uvažovat o tom, že v rámci hospodářského mechanismu by byly obsaženy stimuly hospodářského rozvoje, které by mohly (při splnění řady dalších ekonomických i mimoekonomických požadavek) zastavit a případně i překonat zaostávání čs.hospodářství. Tyto prvky, a proto ani stimuly, v návrzích na přestavbu hosp.mechanismu obsaženy nejsou.

2. V návrhu zákona o podniku nejsou obsaženy zásadní demokratizační prvky. Je to dáno především tím, že ze zákona o podniku ani z ostatních vydaných dokumentů o přestavbě není jasné, jaké bude skutečné ekonomické postavení a skutečná ekonomická samostatnost podniků v celkové struktuře materiálně výrobní základny a jak bude nově koncipován vztah mezi centrem, tj. státním centrálně vypracovávaným

a vybalancovaným plánem (který je nadále koncipován jako zákon a základní nástroj řízení), a podniky ve stanovování náplně výroby, v rozhodování o její struktuře a o vývoji jednotlivých podniků. Demokratizační prvky v ekonomice se musí projevovat především v tom, že v ní musí existovat a do rovnoprávných vztahů vstupovat několik různých samostatných ekonomických subjektů, mezi nimiž je přísná dělba práce a pravomoci, a které v rámci mechanismu fungování ekonomiky jako samostatné ekonomické subjekty obhajují své ekonomické zájmy; že dochází ke střetávání těchto různých ekonomických zájmů. Výsledkem střetávání různých rovnoprávných ekonomických partnerů a jejich ekonomických zájmů je pak celkový ekonomický vývoj. K výraznějšímu rozvoji demokratizace v ekonomice nemůže dojít, jestliže si centrum i nadále ponechává v podstatě dosavadní úlohu v rozhodování o celkovém vývoji ekonomiky a jejích jednotlivých ekonomických subjektů, jestliže se, jak vyplývá z uveřejněných materiálů, nic nezmění v celkové hierarchii řízení ekonomiky, v rozhodování o výrobě a přidělování limitů a zdrojů, počínaje státní plánovací komisí přes resortní ministerstva a jejich úlohu v této hierarchii až po výrobní sféru a její strukturu. O tom, jak se demokratizační prvky projeví ve struktuře výrobní základny, je možno soudit jen nepřímo, podle tisku a vyjádření rozhodujících politických představitelů, z různých článků publikovaných v oficiálním tisku. Žádný z těchto pramenů však nesvědčí o tom, že by se demokratizační prvky měly nějak výrazněji projevit ve struktuře výrobní základny a v nově koncipovaných podnicích jako základních ekonomických subjektech. V této oblasti nadále převládá výrazná tendence k neúměrně a ekonomicky nezdůvodněné centralizaci, a představa, že jen velké ekonomické celky jsou schopny zabezpečit další ekonomický vývoj, ačkoli celosvětově zkušenosti svědčí o tom, že opak je pravdou. Pro podstatnější rozvoj prvků demokratizace by bylo nutné, aby všude tam, kde k dosavadní administrativní centralizaci v rámci různých typů VHJ neexistují přesvědčivé a pádné ekonomické důvody, byly takto vytvořené administrativní celky zlikvidovány, s tím, aby se v nich dosud sdružené podniky mohly stát samostatnými ekonomickými subjekty, a aby i v rámci dosud existujících podniků se mnohé závody mohly stát ekonomicky samostatnými podniky jako základními články výrobní základny. Současně s tím je pro další demokratizaci v ekonomice nezbytné podstatně širší pojetí zakladatelské činnosti, aby zakládání nových podniků nebylo přisuzováno pouze centru, jak je to dosud v materiálech obsaženo, a současně aby bylo dosaženo dobrovolnosti při sdružování podniků k vykonávání určitých společně zajišťovaných činností. A nakonec je nezbytné, aby bylo všeobecně ekonomicky i právně podporováno drobné podnikání, vznik a vývoj malých družstevních i soukromých podniků, zejména v oblasti služeb, obchodu atd.

3. Základním předpokladem je široká demokratizace veškerého politického, společenského, vědeckého a kulturního života. Nejen provedení, ale především samo koncipování skutečných ekonomických přeměn nelze dosáhnout bez otvřené diskuse, která by měla na základě provedených rozborů a analýz odhalit příčiny současného nepříznivého vývoje národního hospodářství, a v jejímž rámcu by měly být bez zábran volně prodiskutovány návrhy na řešení. Současná přestavba se objevila na pustém místě, nebyla připravena a nevznikla z otevřené široké ekonomické diskuse ani mezi teoretiky, ani mezi pracovníky řídící nebo výkonné hospodářské praxe. Taková diskuse měla dát podnět k urychlěnému vyplnění všech "bílých míst" jak v oblasti ekonomické teorie (která celých 18 let spí hlubokým a klidným spánkem), tak v oblasti hospodářské politiky. Taková skutečně svobodná a široká diskuse by měla dát podnět ke všeobecnému rozvoji ekonomického myšlení na všech úrovních. Základní změny politického systému směrem ke všeobecné demokratizaci (a to nejen politického systému společnosti, ale především strany) by měly vést k tomu, aby se lid probudil ze všeobecné apatie a letargie a že by se začal chovat jako aktivní účastník politického a ekonomického života, jako hospodář této země.

- * * *
1. Dosavadní návrhy na přestavbu hosp. mechanismu jsou polovičaté, protože nepřináší dostatečné samostatně podnikové sféry od centrálního poručníkování. Bez toho nevznikne zainteresovanost podniků a nedojde k obratu v jejich chování ve směru ekonomické rationality. Také ekonomická funkce centra v podmírkách samostatnosti podniků musí být formulována nově.
 2. Demokracie musí být rovnoprávným cílem potřebné nové politiky. Bez ní nemůže dobře působit ani nezbytný tréní ekonomický systém. Pozitivní vývoj ekonomiky a celé společnosti není možný bez důvěry obyvatelstva k vedení země. Včerejší normalizátoři ji sotva mohou získat. Jsou schopni pouze polovičatých kroků při rozvoji ekonomické reformy a pluralistického politického systému. Nezbytné jsou dříve či později takové osobní změny ve vedení země a v celé hierarchii moci, které by byly přesvědčivé pro obyvatelstvo. Včerejší normalizátoři by měli najít odvahu k sebekritice a případnému odchodu. Nemělo by k tomu ovšem dojít ve stylu honu na čarodějnici, jak jej organizovali oni.
 3. Rovnoucí je rozvoj demokracie. Je třeba překonat korupci, která prostoupila celou společnost. Měl by zase platit výkon, kvalifikace, podnikavost a občanská kurář.

Doc.ing. Jiří Sláma, CSc.

* * *

Tato anketa nemůže nic jiného dokázat, než potvrdit pouze to, co je všeobecně známo. Každý trochu myslící člověk v tomto národe ví, kde je zakopaný pes. Zejména nyní, po tom, co probíhá v SSSR.

1. Návrhy, které byly předloženy k diskusi, jsou slabomyslnou kamufláží, která má předstírat, že se něco dělá. Jsou to jen dílčí zálehy, které nemohou podstatným způsobem změnit dosavadní mechanismus, jenž přivedl tuto zemi na pokraj hospodářského zhroucení. Pokud se zde mluví o "samostatnosti" podniků, pak je to jen zoufalá snaha mocenského centra svalit odpovědnost za očekávané příští negativní výsledky na podnikovou sféru, ačkoliv ta dosud o ničem podstatném nerozhodovala, jen plnila příkazy shora. I v nových závazcích si centrum základní mocenské páky poněchává. Jak to naše vedení s reformou myslí upřímně, je vidět z toho, že titíž lidé před 18 lety stejné myšlenky a zásady proklali jako revizionistické a antimarxistické, a dnes je "objevují" jako progresívni. Proč asi? Tím ovšem diskusi nepodcenují, neboť - když nic jiného, tak přes veškerou autocenzuru i oficiální cenzuru ukazuje, v jakém neuvěřitelném stavu je naše hospodářství a lidé si pomalu zvykají říci svůj názor.
2. Ne. Je to jen špatná hra na demokracii, kterou i největší prostáček musí brzy prohlédnout. Výsledek může být jen jediný - růst dalších orgánů, které o ničem nerohodují. Důsledky ještě větší nezájem na celkových výsledcích hospodářství, zesílení vnitřní emigrace a celková resignace.
3. Jen vyjmenování těchto všeobecně známých faktorů by vystačilo na tlustou knihu, neboť se to dotýká všech sfér společnosti. Od kádrové politiky, přes školství, kulturu, až po celkovou disciplínu a společenské vztahy. V této souvislosti si dovoluji upozornit na jednu věc, která je u nás v diskusi dosud opomíjena. Jsou to objektivní mezinárodní hospodářské a politické podmínky, které ovlivňují proces reformy. Jsme otevřená ekonomika, závislá na hospodářských stycích se zahraničím. Do vyspělých kapitalistických států nemáme větší šanci proniknout vzhledem k naší technické zaostalosti, nanejvýš surovinami, případně určitými potravinami. Už ani ne spotřebním zbožím, neboť konkurence Číny a dalších asijských zemí (Jižní Korea, Tajwan, Singapur atd.) je na podstatně vyšší úrovni. Jsme odkázáni převážně na socialistický trh. A v jakém je stavu RVHP, to ví každý. Objektivní tendence mezinárodní dělby práce dokazují, že kooperuje-li malá země s velkou stává se objektivně jejím ekonomickým doplňkem a přívěskem. Je-li tato velká země na nižší technické a ekonomické úrovni, klesá i hospodářská úroveň malého kooperujícího státu. Z toho plyně jediný závěr: díky hospodářské politice našeho současného vedení nás čeká nikoliv finlandizace, ale pobaltizace našeho hospodářství. (Viz efektivnost stavěb v SSSR - např. železné rudy). Zlepšení možno očekávat pouze tehdy, dojde-li k zásadním změnám v SSSR a k rozhodnější politice našeho vedení, které začne počítat a ne pochlebovat. Vyhídky jsou zatím neradostné.

* * *

Doc.ing. Rudolf Zukal, CSc.

1. Ne. Ale může to být začátek pozitivního procesu.
2. Za určitých příznivých okolností ano. Těmi okolnostmi mám na mysli otevření diskuse ve všech oblastech našeho života, a to i ve straně. Nesměla by to být ale diskuse pro diskusi, lidé by měli mít možnost vyjadřovat se i k podstatným otázkám našeho politického, hospodářského a kulturního života. Myslím, že si to právo začínají už brát, a to zvláště v ekologii. Je to dobré.
3. Nedávno řekl sovětský spisovatel Č.T.Ajtmatov: "Myslím, že nejvyšší smysl všechno pozemského se uskutečnuje právě prostřednictvím demokracie." To je zdánlivě jednoduchá, ale současně hluboká pravda, zejména v kontextu, v jakém to říká. A já opakuji: ani u nás to bez rozšiřování demokracie nepůjde. Nepůjde to bez postupné, možná i náhlé změny stávajícího politického systému. Tím neříkám, že by to neměl být systém socialistický. Určitě měl, ale takový, jaký začali moudří lidé u nás koncipovat v 60. letech. Ne vše bylo jasné a správné, ale základní principy, navrhy změn by byvaly vedly k obrodě, která by byla možná příkladná i pro jiné země.

Ještě bych chtěla poznámenat: ruku v ruce se změnami ekonomickými musí jít uvolňování v ostatních oblastech. Máme na mysli oblast právní přestavby, zabezpečení hospodářských a sociálních прав našich občanů, oblast odborové práce atd. Především odbory si musí uvědomit svou novou roli, roli skutečného obhájce pracujících. Novou roli si ovšem musí uvědomit náš stát.

Dr.Viola Markésová

*

1. Návrhy na přestavbu hospodářského mechanismu přebírají některé stimuly z ekonomické reformy roku 1968.
Jenže: naši normalizátoři během posledních téměř 20 let jednak prohloubili, jednak rozšířili tehdejší disproporce a deformace. Např. v dodavatelsko-odběratelských vztazích nejde dnes již jen o nedostatky, ale o krizové jevy a o demoralizující anarchii. Proto by stimulační opatření z roku 1968 nestačila. Je nutno je doplnit a sesílit.

Je i další důvod, proč stimuly z ekonomické reformy r.1968 by dnes nestačily zastavit zaostávání našeho hospodářství: naši normalizátoři, aby zakryli svou neschopnost racionálně plánovat a řídit naše národní hospodářství, vypomáhali si v posledních letech nadmerným tiskem inflačního oběživa. Stejně jako tomu bylo za poslední války, zakrývali důsledky inflačního financování uměle udržovaným stupnem maloobchodních cen. Politici si tak kupovali souhlas pracujících tím, že se vyplácely mzdy vyšší než odpovídalo růstu produktivity práce. Proto inflačně vytvářená poptávka nebyla a není na spotřebním trhu hmotně kryta. Proto je poptávka vyšší než nabídka zboží a služeb. Proto oběživo a vklady na vkladních knížkách rostly inflačním tiskem rychleji než výroba hmotných statků. A proto máme i dnes, 40 let po válce, nedostatkové hospodářství ve všech oblastech. Proto dnešní antistimulační důsledky z dosavadních falešných inflačních stimulů - kterépůsobí jako hmotně nekrytá nadmerná poptávka - bude muset přestavba dodatečně, zpětně naprávit. A to bude bolestivé.

Žili jsme v tzv. normalizaci a žijeme stále na úkor budoucnosti a z podstaty. Zanedbala se údržba, obnova, modernizace strojů a zařízení. Nezbylo na nezbytné investice, které navíc byly druhé, neefektivní. Výrobky z nich byly často nekvalitní a téměř vždy pod světovou úrovní. Jak tu technicky i ekonomicky stále prohlubujeme své zaostávání za hospodářsky rozvinutými zeměmi, je zřejmé z toho, že každým rokem musíme vyvézt více zboží, abychom mohli dovezt stejně množství jako před rokem. Nemáme proto dost tvrdých deviz na dovoz moderní techniky. Abychom se dostali z těchto bludných kruhů, k tomu bude zapotřebí velmi účinných hmotných stimulů, ale nejen jich.

Lze tedy úvahu o stimulech zkrátit shrnout asi takto: nízká produktivita práce nevytváří dostatek prostředků na ekonomické stimuly a naše nedostatečné stimuly neumožňují dostatečný růst produktivity práce. Dosavadní inflačně financované stimuly jsou ovšem pro zdravý měnový vývoj velmi zhoubné. Nestaci je jen zastavit. Bude nutno odčinit hríchy minulosti z období normalizace. Proto bude přestavba v oblasti cen tak bolestivá.

2. Rovněž některé demokratizační prvky v návrhu zákona o podniku jsou převzaty z ekonomické reformy 1968.

Jenže jejich účinnost bude dnes již velmi oslabena. Řeměř 20 let trvající vrchlostanský-burokratická normalizace znamenala neracionální plánování a řízení celého národního hospodářství. Vytvořila příliš větší části pracujících klima společenského nezájmu, apatie, pracovní demoralizace a odcití mezi lidmi a politickým vedením. Proto i navrhované demokratizační prvky v podnicích zůstanou málo účinné, bude-li nadpodniková sféra dále řízena diktanticky. Vždyť ta dosud nedokázala vyřešit ani tak poměrně jednoduché problémy, jako je zvýšit výrobu např. náhradních dílů nebo zabránit plýtvání surovinami při výrobě nepotřebných, i neprdejních nadměrných zásob, ležáků na skladech - něco, co je i v živelném kapitalismu v tak velké míře nemožné. Jak bychom tedy mohli očekávat, že dnesní politické vedení bude schopné řešit daleko složitější problémy naší přestavby?

A tak ani schopný podnikový ředitel - i po zákonem připuštěných demokratizačních ustanoveních - toho moc nedokáže, jestliže nadpodniková sféra zůstane nadále v rukou nekvalifikovaných ekonomů a politiků, kteří se ve skutečnosti bojí demokracie. Neboť "základem demokracie je svobodná kritika a veřejná kontrola". (T.G.Masaryk, citováno z K.Čapka, Hovory s TGM.)

3. Ekonomická reforma 1968 mohla být provedena ještě též bezbolestně. Dnes však, máme-li zastavit každoročně se prohlubující technické zaostávání za hospodářsky rozvinutými zeměmi, musíme obnovit rovnováhu nabídky a poptávky a tržní vztahy. Na vnitřním trhu to bude znamenat zvýšení cen. To si tedy vyžádá oběti od všech (neprivilegovaných) vrstev obyvatelstva. Tyto oběti lze doprovodit jen slibem, že jedině tak by se podařilo překonat naše stále se prohlubující zaostávání za Západem jak v technice, tak v životní úrovni.

To vyvolává dvě otázky: zaprvé, kdo zavinil nás dnešní ekonomický úpadek? Zadruhé, zda je možno mít důvěru, že ti, kdo úpadek zavinili, jsou schopni nás z dnešní krizové situace vyvést? Nebudu proto všechny oběti nakonec marné?

Za nejdůležitější mimoekonomický předpoklad pokládám proto to, aby přestavba byla prováděna lidmi s potřebnou odbornou a morální kvalifikací, ovšem pokud tito lidé budou vůbec ochotní se - při nezměněném politickém režimu - takového úkolu ujmout.

Prof.dr.Vladimír Kadlec, DrSc.

1. Dokud budou existovat následující tři základní hospodářské rysy, pocházející ze staré, direktivní soustavy, nebudu dosaženy cíle, které sleduje přebudování hospodářského mechanismu. Je to:

- a) trh prodlávající (tj.nadbytek neuuspokojené kupní síly kupujících, nebo, jinými slovy, rychlejší růst poptávky oproti nabídce zboží);
- b) ceny neodpovídající vývoji poptávky a nabídky (takže též vývoj míry zisku či rentability u jednotlivých výrobců nebude odpovídat vývoji poptávky);
- c) monopolistická organizace nabídky zboží (takže kupující, ať už obyvatelstvo nebo podniky, nemají možnost výběru zboží od různých výrobců či prodlávající).

Po dobu existence těchto podmínek nebudu čs.podniky donuceny vyrábět tak hospodárně, inovativně, kvalitně a strukturálně pružně, jako podniky v průmyslově vyspělých kapitalistických zemích. To také znamená, že nebudu schopný dostatečně konkurovat na západních trzích, zahraniční obchod bude ztrátový, což opět vyvolá buď rostoucí zadluženosť v zahraničí, nebo administrativní brzdění dovczu potřebné nové techniky apod.

Ježom skutečně tržní tlak a domácí či zahraniční tržní soutěž donutí čs.podniky rozvíjet svou výrobu v souladu s vývojem poptávky, vysoce efektivně a inovativně. Zároveň musí být postupně odstraněny dotace podniků, kterými se přerozdělují důchody od ziskových ke ztrátovým podnikům. Budou-li podniky vědět, že je stát nenechá všchnout a vždy jejich ztráty vyrovná subvencemi, zmizí jejich úsilí o co neefektivnější výrobu, to znamená, že musí docházet i ke konkursu takových podniků, které se po určitých záchranných akcích nedostanou ze ztrátových pozic.

Dosavadní návrhy na přebudování hospodářské soustavy jsou polovičaté a nemohou

přinést skutečné ozdravění. Dogmatický strach před uznáním významu skutečného trhu i pro socialistické hospodářství vede k tomu, že se vytváří jednostranný zájem podniků na důchodech a zisku, avšak proti tomuto jednostrannému zájmu výrobců se neposiluje postavení kupujících. To znamená, že výrobci budou mít stále navrch oproti kupujícím, a to se neodstraní žádným morálním odsuzováním či administrativními příkazy.

Strach před zaváděním důsledných tržních vztahů, který je - mimo jiné - diktován též strachem před všeobecnými krizemi a nezaměstnaností, je neodůvodněný, protože tyto jevy nevyvolává tržní mechanismus, nýbrž kapitalistické rozdělování národního důchodu na mzdy a zisky, resp. na spotřebu a investice. Regulace těchto rozdělování za socialismu může zabránit vzniku makroekonomických nerovnováh a krizím. Tržní mechanismus by tedy za socialismu mohl fungovat ještě lépe než za kapitalismu a nemusel by přinést jeho sociálně ekonomické nedostatky.

2. Demokratické volby rad pracujících jakož i ředitelů jsou nutné v podmírkách, kdy pracující mají nejenom získávat, ale mohou i ztráct důchody, popřípadě zaměstnaní, při vznikající tržní zainteresovanosti podniků. Za těchto podmínek se musí ovšem jednat o skutečný demokratický výběr představených a nikoli opět o manipulaci kandidátek a voleb stranickými aparáty.

Demokratické volby budou ovšem přinášet pokrok jen za podmínek skutečného tržního tlaku. Jakmile by tento tlak neexistoval a výrobci by měli na trhu převahu, vzniklo by nebezpečí, že pracující se budou chovat opatrně. Budou volit za ředitele nikoliv nejlepší a nejnáročnější lidi, nýbrž takové osoby, které od nich budou méně žádat a budou tzv. populární. Jen výhled ztráty důchodů, při zaostávání podniků, za podmínek skutečného tržního tlaku vytvoří také u pracujících zájem o výběr nejlepších osob na vedoucí místo. Pracující musí získat zkušenosť, že jen odborně vyspělé a náročné vedení podniku jim může zajistit rychle rostoucí důchody, kdežto jen "populární" vedení je uvnitř silné soutěže na domácích či zahraničních trzích povede ke ztrátám, příp. i k likvidaci podniku.

Demokratizace uvnitř podniků však musí být doprovázena i demokratizací v oblasti národního hospodářské a politické. Veškeré obyvatelstvo musí mít možnost zúčastnit se již při sestavování střednědobých a dlouhodobých rámcových plánů svými návrhy na tvorbě cílů hospodářského a společenského vývoje. Vždy existuje velké množství různých vývojových cílů a jejich výběr nelze přenechat plánovacímu aparátu. Stranická kontrola většinou nic podstatného již nezmění na cílech vývoje, která vypracoval plánovací aparát. Obyvatelstvo však musí mít možnost jak navrhovat rozdílné cíle, tak i demokraticky volit mezi různými alternativami vývoje.

Existuje např. možnost velmi rychlého růstu výroby a na tomto základě i osobní spotřeby. Tomu bude odpovídat i vysoká míra akumulace ve výrobě a určité zaměření výrobní struktury. Existuje ale i možnost pomalejšího růstu výroby, nižší míry akumulace, pomalejšího růstu osobní či společenské spotřeby, zato ale zajištění většího zkracování pracovní doby a prodlužování volného času. Existují různé možnosti, jak vytvářet proporce mezi osobní a společenskou spotřebou a rozširováním prostředků pro záchrany a zlepšování přírodního prostředí apod. Mezi velkým množstvím takových alternativ by mělo mít obyvatelstvo možnost volit. Realizace tohoto či onoho plánu se pak musí zajistit rozdílnými hospodářsko-politickými nástroji. Jen taková demokratizace uvnitř celé společnosti vytvoří souhlas pracujících s nezbytně narůstajícími nároky na vývoj výroby v podnicích.

3. Má-li se ozdravit čs. hospodářství a rozvinout jeho demokratizace, nemohou ostatní oblasti společenského dění zůstat netknuté. Především je třeba, aby rychle vzrostl zájem obyvatelstva o společenské dění a k tomu je zapotřebí v první řadě "glasnosti" ve všech veřejných sdělovacích prostředcích. Je nezbytná pravdivá informovanost lidí, která se může opět rozvinout jen pomocí mnohotvárnosti uveřejnovaných myšlenek a názorů, při veřejných diskusích a sporných hodnoceních též nových událostí. Kritika nesprávných či nemorálních jevů ve společnosti se nesmí zastavit před žádnou osobou a institucí. Umělci musí mít možnost ve svých dílech vyjadřovat život a osudy lidí bez šablonovitých předpisů a byrokratické kontroly. Nezávislé právo musí vytvořit zkušenosť lidu, že nikdo nesmí být pro své názory, i když nejsou v souladu s názory vrchnosti, pronásledován a perzekvován.

Jen při takovém rozvoji společnosti lze očekávat aktivní účast na politickém a společenském dění. Pouze v takových podmírkách může politické vedení také získat potřebnou důvěru obyvatelstva, bez níž nelze provádět hospodářskou reformu, která se ze začátku neobejde bez některých nepopulárních opatření. V Československu nelze ovšem důvěru širokých vrstev získat, aniž by politické vedení nepřehodnotilo i mnohá svá stanoviska a opatření po vojenské intervenci r. 1968. Bez "glasnosti" i v nejvyšší politické sféře nelze probudit obyvatelstvo z jeho letargie a přeměnit je v aktivního spolutvůrce socialistického rozvoje.

Prof. Otá Šik, DrSc.

Závěrem (text mluvčích Charty 77)

Anketu k pokusům o ekonomickou reformu se zúčastnilo celkem 12 kritických ekonomů. K jejich charakteristice: deset z nich pracovalo v minulosti či pracuje ve vědě, výzkumu, školství či v řídících institucích, dva v podnikové sféře. Dva z celkového počtu zúčastněných působí ve vědě, výzkumu a školství mimo území ČSSR. Pět z celkového počtu pracovalo po roce 1970 či dosud pracují jako dělníci. Deset účastníků ankety se podílelo na přípravě ekonomické reformy v letech 1965 - 1968.

Na první otázku odpověděli všichni převážně pesimisticky, negativně. Některí formulovali podmínky, za nichž by mohlo dojít k zásadním pozitivním změnám.

Na druhou otázku odpovědělo 10 ekonomů převážně pesimisticky, jen dva vyjádřili částečný optimismus.

V odpovědích na 1. a 2. otázku se velmi často objevovala námitka polovičatosti, nedůslednosti a z toho plynoucí neproveditelnosti návrhů na nutné změny ekonomického systému.

Odpovědi na 3. otázku byly poněkud rozrůzněné. Za nejdůležitější mimoekonomický předpoklad uskutečnění ekonomických změn považuje 7 účastníků ankety změnu politického systému, změnu politického vedení, 5 účastníků - důslednou demokratizaci, demokratickou politiku. Přitom odlišnost vyjádření zmíněných mimoekonomických změn je převážně slovní. Není pochyb, že i ti, kteří žádají demokratickou politiku, předpokládají změny v politickém vedení země, i na nižších úrovních.

Je pozoruhodné, jak málo je v odpovědích zastoupena myšlenka nezávislých odborů a jejich role jako skutečných obhájců pracujících v situaci, jež by měla vzniknout v důsledku projektovaných změn.

*

Charta 77/68/87 Setkání se zástupcem Státního departementu USA

Dne 15.11.t.r. se v Praze setkali na základě oficiálního pozvání zástupci Charty 77 s vedoucím činitelem Státního departementu Spojených států amerických, panem Martinem Wenickem. Setkání se uskutečnilo za přítomnosti velvyslance USA p. Juliana M.Niemczyka a jeho doprovodu. Za občanskou iniciativu Charty 77 byli přítomni její mluvčí Libuše Šilhánová a Josef Vohryzek, dále bývalí mluvčí Václav Benda a Jan Štern. Hovořilo se zejména o politických vězňích v Československu, o požadavcích Charty 77 na jejich amnestii, dále o naléhavé potřebě informačního a kulturního uvolnění, o možnostech a bariérách současné přestavby v Sovětském svazu a v Československu a jiných problémech. Schůzka se konala v přátelském ovzduší. Byla v řadě několika schůzek zástupců Charty 77 se zahraničními politickými činiteli, které se konaly v tomto roce, velmi užitečným přínosem k výměně názorů a stanovisek.

Praha 17.11.1987.

Poznámka: tato zpráva byla dána na vědomí ministru zahraničí ČSSR B.Chňoupkovi.

Ján Litomiský
mluvčí Charty 77

Libuše Šilhánová
mluvčí Charty 77

Josef Vohryzek
mluvčí Charty 77

*

Charta 77|69|87 Protest proti zásahu skupiny SNB proti kolektivu mluvčích Charty 77

Předsedovi vlády ČSSR
Ministruvnitru ČSSR
ČTK, APM, AFP

Dne 22.11.t.r. odpoledne se sešlo v Praze v bytě Libuše Šilhánové 25 zástupců občanské iniciativy Charty 77, aby v soukromém prostředí projednali některé nové úkoly. Chtěli prodiskutovat účast Charty na semináři evropské sítě pro dialog Východ-Západ, dále stanovisko k moskevskému fóru o lidských a občanských právech a úkoly plynoucí ze spolupráce s organizací Helsinki Watch, účast v mírových iniciativách a práci Charty v nadcházejícím roce. K debatě se sešli současní i bývalí mluvčí a další signatáři Charty 77.

Krátko po začátku byli účastníci vyrušeni zvoněním a zaboucháním na dveře bytu, náčež bez varování byly dveře vyraženy a do bytu vnikla násilím skupina SNB. Asi 20 příslušníků - zčasti uniformovaných, zčasti v civilu - přes protesty hostitelky žádalo od přítomných občanské průkazy, ale sami se odmítli legitimovat a nezdůvodnili, proč přišli. Teprve po několika výzvách se vedoucí skupiny SNB Kmoch prokázal služebním průkazem č.174 311 DA/W, a přítomnost skupiny zdůvodnil stíháním pachatele trestné činnosti, kterou blíže nespecifikoval. Poté se účastníci schůzky prokázali občanskými průkazy a 15 jich bylo odvezeno k výslechům. Ostatní byli přinuceni k odchodu.

Důvodem přepadení tichého bytu bylo údajní stíhání pachatele trestné činnosti, ale účelem výslechů byla prostá informace o jakési provokaci, kterou Charta údajně připravuje. Tento výmysl je v rozporu se zdůvodněním násilného vniknutí do bytu. Výslechy byly záměrně prodlužovány až do večerních hodin.

Protestujeme důrazně proti nezákonnosti zásahu vůči kolektivu mluvčích Charty 77, jímž došlo k vážnému porušení několika zákonů ustanovení, především ustanovení o domovní svobode.

Zároveň klademe otázky, co je smyslem hrubého postupu příslušníků SNB proti obhájcům lidských a občanských práv v Československu v poslední době, a zdali nejde o snahu měkterých pracovníků státního aparátu vytvořit nepříznivé ovzduší pro reformu politického a hospodářského života v Československu.

Práha 23.11.1987

Jan Litomíský
mluvčí Charty 77

Libuše Šilhánová
mluvčí Charty 77

Josef Vohryzek
mluvčí Charty 77

Sdělení Výboru na obranu nespravedlivě stíhaných, československé ligy pro lidská práva, člena Mezinárodní federace pro lidská práva (FIDH)

Všechna sdělení VONS jsou zasílána Federálnímu shromáždění. Jména a adresy členů VONS jsme zveřejnili ve sdělení č.591.

Sdělení č.703 (zástupné trestní stíhání J.Štekla)

Před senátem okresního soudu v Ústí nad Orlicí za předsednictví JUDr. Jany Faifrové bylo dne 23.9.1987 započato hlavní líčení v trestní věci proti Jaroslavu Šteklově. Okresní prokurátor JUDr. Jaroslav Mazanec zaluje J.Štekl pro trestné činy podvodu (§ 250, odst. 1 písm. b, odst. 2 písm. a, b tr.z.) a spekulace (§ 117 odst. 1 tr.z.). Druhý trestný čin je zřejmě projednáván z výlučně dekorativních důvodů, aby se podtrhl význam údajné trestné činnosti. J.Štekl se ho měl dopustit prodejem fotografii s náboženskou tematikou, jímž v posledních sedmi letech získal celkem 3035 korun 60 haléřů - i kdyby to byla pravda, což obžalovaný popírá, jde o zisk natolik směšný (cca 36 Kčs. měsíčně), že by zjevně nestačil ani k úspěšnému přestupkovému řízení.

Žávažnějším trestným činem, za nejž také hrozí mnohem vyšší trestní sazba (až do osmi let vězení), je údajný podvod. J.Štekl se ho měl dopustit tím, že v letech 1982-86 přijímal od spoluobčanů drobné dobrovolné příspěvky za odsouzení mší svatých, přičemž úhranná částka těchto příspěvků přesáhla 20 000 Kčs. Obžaloba

vychází ze stanoviska, obsaženého ve zprávě tajemníka pro věco církevní, podle něhož "mísi svatou může vykonávat řádně vysvěcený kněz se souhlasem církevního tajemníka" - všechno ostatní jsou prý pouhé modlitby. Podle názoru prokurátora J. Štekla vykonal místo mísi pouhé přímluvné modlitby a podvedl tak své spoluobčany, neboť jim na jejich příspěvky poskytl podřadnější služby, než si objednali. Nikdo z domněle postižených se však necití poškozen. K tomu podotkneme, že svědci při hlavním líčení vesměs vypovídali ve prospěch obžaleovaného a že toto líčení muselo být odročeno, protože značná část předvolaných svědků se k soudu prostě nedostavila.

Jistý problém tohoto procesu spočívá v tom, že J. Štekl odmítá před soudem připustit, že je kněz, a odmítá prokazovat, že objednané mše skutečně odslouzil - v patrně ne nedůvodné obavě, že by si tím v této trestní věci stejně nepomohl a že by si mohl přivodit další trestní stíhání, popřípadě ohrozit jiné lidi.

Protináboženské zaměření tohoto zástupného trestního stíhání snad nepotřebuje bližšího komentáře.

Jaroslav Štekl, nar. 6.5.1932, byl v září až říjnu 1986 asi šest týdnů držen ve vazbě. Adresa jeho bydliště je Ústí nad Orlicí, Mirové nám. 5/III. Již sám asketický ráz jeho doménosti svědčí o tom, že tento člověk, řádně zaměstnaný jako strážný v místním OPBH, si nepotřeboval zaopatřovat a nezaopatřoval nekalá zisky na úkor svých spoluobčanů.

Praha 17. listopadu 1987

*

Sdělení č. 704 (Razie proti kolektivu mluvčích Charty 77)

Dne 22.11.1987 se v bytě mluvčí Charty 77 Libuše Šilhánové v Praze 3, Jeseniově 105 sešel kolektiv mluvčích Charty 77, jehož se kromě současných a většiny bývalých mluvčích účastnilo i několik dalších signatářů a stoupenců Charty 77. Krátce po zahájení jednání, ve 14.45 hodin, vylomili po chvíli zvonění příslušníci Státní bezpečnosti dveře (čímž způsobili hmotnou škodu ve výši cca 700 Kčs), vtrhli do bytu, legitimovali všech 27 přítomných a pod pohružkou násilí odvezli 15 z nich k výslechu. Akci velel npor. StB Kmoch, dále byli mezi příslušníky StB rozpoznáni mj. Nový a Václav Veselý z Hořovic, celé akce se zúčastnilo několik desítek příslušníků SNB. Mluvčí Charty 77 Jan Litomiský a Josef Vohryzek byli převezeni do Bartolomejské ulice, kde byli zadřžováni asi 4 hodiny a podrobeni výslechu. Do budovy SNB na náměstí Míru byli převezeni Rudolf Battěk, Václav Benda, Ján Čarnogurský, Stanislav Devátý, Jiří Dienstbier, Jiří Hájek, Bohumír Janát, Ladislav Lís, Václav Malý, Karel Mrázek, Jaroslav Šabata, Petr Uhl a Lubos Vydra. Všichni byli po několik hodin zadřžováni, přičemž byli podrobeni výslechům a téměř všichni také nezákonné osobní prohlídce. Stanislav Devátý byl z budovy SNB převezen policejním vozem na nádraží a přinucen odcestovat domů do Gottwaldova. Během cesty i následující den byl sledován.

Výslechy byly zaměřeny na manifestaci za propuštění politických vězňů, kterou údajně připravuje Charta 77 v Praze na 10.12.1987, v mezinárodní den lidských práv. V tento den se již tradičně konají obdobné manifestace v mnoha zemích světa včetně východní Evropy.

Podle čs. zákonů se o povolení manifestace nežádá, pouze se týden předem oznamuje její konání příslušnému národnímu výboru. (Pokud je nám známo, konání této manifestace dosud nebylo takto oznámeno.) Zakázat manifestaci je možno jen tehdy, rušila-li by veřejnou dopravu (tentotéž důvod v daném případě odpadá, protože manifestace se údajně má konat na přesí zóně před Dětským domem) anebo útočila-li by proti základům lidově-demokratického zřízení. Během výslechů příslušníci StB protokolárně varovali chartisty, že by se účastí na manifestaci vystavili trestnímu postihu. Současně jim barvitě líčili možné následky, jako rabování obchodů kriminálními živly, krveprolití při spontánní účasti obyvatelstva a argumentovali dokonce tím, že by manifestace mohla ohrozit demokratizační proces, který v Československu údajně probíhá,

Použití ústavního práva na pokojné shromažďování má být tedy již předem kriminalizováno. Vážné ohrožení zákonnosti spatřujeme naopak v tom, že vylomením dveří bytu Libuše Šilhánové, použitím hroby násilím, odvedením 15 přítomných k výslechu a donucením dalších 11 byt spustit se příslušníci SNB dopustili závažných trestných činů, a to porušování domovní svobody (§ 238 tr.z.), omezování osobní svobody (§ 231 tr.z.), vydírání (§ 235 tr.z.) a zneužívání pravomoci veřejného činitele (§ 158 tr.z.). Toto sdělení současně zasíláme hlavnímu vojenskému prokurátorovi jako oznámení o uvedených trestných činech.

V Praze 22.11.1987

*

Sdělení č.705 (Věc Michala Mrtvého znova před krajským soudem)

Předseda senátu krajského soudu v Ostravě JUDr. Miroslav Vařeka stanovil veřejné zasedání o odvolání v trestní věci proti Michalu Mrtvému na 9.00 hodin dne 4.12.1987 do místnosti č.47 v prvním poschodí budovy krajského soudu.

O případu mladého katolika M.Mrtvého jsme referovali již mnohokrát (viz naše sdělení č.551, 579, 584, 591, 612, 689 a 697), nyní má krajský soud projednat odvolání proti rozsudku okresního soudu v Olomouci z 23.10.1987, jímž byl M.Mrtvý za rozmnožování a rozšírování náboženské literatury a za rozmnožení studie o religiozité marxistické socioložky Eriky Kadlecové odsouzen k podmíněnému trestu odňtí svobody v trvání 13 měsíců.

Praha 27.11.1987

*

Sdělení č.706 (Další útok proti samizdatu - Ivan Polanský uvězněn)

Dne 5.11.1987 byla vykonána domovní prohlídka v bytě a na chatě Ivana Polanského, nar.22.3.1936, technického úředníka ZŠS Nová Dubnica, otce čtyř dospělých dětí, bytem Nová Dubnica, Hviezdoslavova ul.961, okres Povážská Bystrica. Prohlídky, nařízené vyšetřovatelem odboru vyšetřování StB krajské správy SNB v Banské Bystrici, prováděli kpt.Július Ištvan, kpt.JUDr.Ján Brieda, npor.I'udovít Hrnko, npor.Karel Smatana, npor.Ján Hyža, kpt.Đurovský a František Straka, dodatečně též vyšetřovatel StB kpt.JUDr.Ondrej Kardačka. Bylo při nich odňato přes tisíc položek převážně samizdatové literatury, často ve více exemplářích nebo napsané na blanách, psací stroj, cyklostyl atd. - celkem si StB odvezla středně velké dodávkové auto písemností. I.Polanský byl vzat do vazby (věznice MS v Banské Bystrici) a obviněn z trestného činu podpory a propagace fašismu (§260, odst. 1,2 a) tr.z.) - hrozí mu tedy trest odňtí svobody od tří do osmi let.

Jak vyplyvá z výsledků domovních prohlídek, byl I.Polanský horlivým vydavatelem samizdatové literatury. V drtivé většině jde o literaturu čistě náboženskou, hojně však jsou zastoupeny též materiály Charty 77, různé texty V.Havla apod. Manešťestí tímto způsobem rozmnožil i několik textů, týkajících se slovenských dějin první poloviny tohoto století (např.historické sborníky o Hlinkovi a Tisovi) - obvinění z trestného činu podpory a propagace fašismu se zřejmě zakládá na técto několika samizdatech. Obvinění je samo o sobě kuriózní: inkriminované texty totiž nepropagují fašismus či rasismus, nýbrž se snaží prokázat (až již přesvědčivě či nikoli), že zmíněným slovenským politikům byly fašistické a rasistické postoje cizí.

Nelze pochybovat o tom, že I.Polanský je stíhaný výlučně za svou aktivitu v oblasti náboženského i občanského samizdatu a že obvinění z "podpory a propagace fašismu" je pouhou záminkou a provokací.

Žádáme, aby byl neprodleně propuštěn z vazby, aby trestní stíhání proti němu bylo zastaveno a aby mu byly vráceny všechny odňaté písemnosti.

Praha 27.11.1987

*

Sdělení č.707 (Trestní stíhání za propagaci fašismu)

Letos 7.září před pátou hodinou ráno začala v Merklíně na Karlovarsku policejní akce. Kriminální policie zadržela deset chlapců, z nichž pouze jediný už dovršil

osmnáctý rok - prokažděho z nich přijelo zvláštní auto se dvěma policisty v civilu. Zadrženi byli: učen Ján Goras, nar. 9.9.1969, bytem Merklín č.81, okr.Karlovy Vary; učen Radek Roža, nar.23.1.1971, bytem Merklín č.95; učen Roman Oberreitter, nar.19.1.1971, bytem Merklín č.7; učen Radek Popluhár, nar.16.4.1970, bytem Merklín č.43; učen Roman Šida, nar.31.1.1970, bytem Merklín č.91; středoškolák Josef Müller, nar.12.3.1972, bytem Merklín č.79; středoškolák Pavel Kóther, nar.6.3.1970, bytem Merklín č.76; dělník Ota Šuver, nar.13.1.1970, bytem Merklín č.84; dělník Helmuth Müller, nar.16.1.1969, bytem Merklín č.79 a učen Vladimír Rams, nar.27.7.1970, bytem Merklín č.76. Téhož dne proti ním vyšetřovatel VB, kapitán Alois Piták, zahájil trestní stíhání pro čtyři trestné činy: hanobení národa, rasy a přesvědčení (§ 198 b1 tr.z.), hanobení republiky a jejího představitele (§ 103 tr.z.), hanobení státu světové socialistické soustavy a jeho představitele (§ 104 tr.z.) a podporu a propagaci fašismu a podobného hnutí (§ 261 tr.z.). Jana Gorase vzal prokurátor do vazby. Vyšetřovatel povídá, že "dostatečně odůvodněný závěr, že všichni... se již od roku 1986 do 13.6.1987 scházeli v klubovně SSM v Merklíně, a to v době pracovního klidu, kde se vzájemně mezi sebou zdravili pozdravem Sieg Heil, zpívali zde písni s protistátním zaměřením - hanobici ČSSR a jejího představitele včetně představitele SSSR, společně používali urážky proti KSČ a veřejně projevovali sympatie k fašismu." V odůvodnění usnesení kpt.Pitáku údajnou trestnou činnost podrobňuje rozvádí: "V této klubovně jsou přehrávány nahrávky západních agentur, ale i vlastní skladby cbv.Gorase a Oberreitera, jedná se o písni "Somráci", kde se zpívá o Husákovi s urážlivými výroky, např. 'Sedí na kupě haoje a křičí Ta je moje', nebo 'Četva výdycky potěší komunista k večeři'. Při této písni se v klubovně pochodovalo a končilo pozdravem 'Sieg Heil' nebo 'Vyšerem se na práci, ať za nás dělají Rusáci' a další."

Celé toto trestní stíhání považujeme za absurdní a udajnou trestnou činnost bychom spíše nazvali klubovinou. Nesporně však je, že obdobné postoje nejsou mezi československou mládeží zanedbatelnou výjimkou a takovéto trestní stíhání se nedávátojedině. Mládež samozřejmě pociťuje stísněnost místních politických poměrů i potlačování každé svobodnější aktivity, a celkem není divu, že z nich viní představitele státu a KSČ i komunistickou stranu jako celek. Pokud jde o sympatie, vyjadřované cbvíněnými k fašistickým symbolům, považujeme za nutné uvěřit, že současná mladá generace v Československu získá ve škole a v běžné kulturní a propagandistické produkci pramale ponětí o tom, co vlastně byl fašismus. Mladí lidé nejsou informováni o rasových teoriích fašismu, o holocaustu, o tom, že fašismus byl totalitární vojensko-politický režim, který potlačoval veškerá práva člověka a občana. Nevědí o tom, že fašismus byl mimo jiné zavilým nepřítelem jazzové hudby, z níž vycházejí hudební emery, které mladí lidé milují. V jejich představách je to cosi oficiálně zakázaného - a tím pro ně přitažlivého. Tato reakce je celkem pochopitelná a sa skutečným fašismem nemá nic společného.

Praha 27.11.1987

Dva dopisy L.Lise k vraždám latinsko-amerických chránců lidských práv

José Napoleon Duarte
prezident republiky Salvador
San Salvador
El Salvador

Pane prezidente,

jsem otresen zprávou, že 26.října 1987 byl brutálně, před očima svých dětí, zavražděn Herbert Banabria Anaya, předseda komise pro lidská práva ve Vaší zemi. Ohřezeni jsou také další členové této komise, která je, stejně jako náš Výbor na obranu nespravedlivě stíhaných, přidružena k Mezinárodní federaci lidských práv.

Zádám Vás, abyste použil veškeré své autority k odhalení a potrestání vrahů a abyste neustal ve stíhání těch, kdo po lícu terorizují občany Vaší země a především stoupence lidských práv.

Jsem přesvědčen, že terorismus, je ve svém principu i důsledcích jednou z hlavních překážek demokratické obrody Vaší země.

22.11.1987

Ladislav Lis

člen VONS a místopředseda Mezinárodní federace pro lidská práva (FIDH)

Své podpisy připojili tito členové VONS:

Anna Šabatová, Petr Pospíchal, Karel Freund, Petr Uhl, Jan Rumík, Rudolf Battěk, JUDr. Josef Danisz, Václav Havel, Jiří Dienstbier, Dana Němcová a Lenka Marečková.

*

Virgilio Barco

prezident Kolumbijské republiky

Palacio Narino

Bogotá D.E.

Colombia

(prostřednictvím velvyslanectví Kolumbijské republiky

Veverkova 11, Praha 7 - Holešovice)

Pane prezidente,

obhájci lidských práv a demokratická veřejnost v naší zemi s pobouřením přijali zprávu o pokračujících teroristických akcích a vraždách, jejichž oběti se v poslední době stali Jaime Pardo Leal, bývalý kandidát na úřad prezidenta republiky a předseda strany Vlastenecký svaz, a Hector Abad Gómez, předseda výboru pro lidská práva v Medellinu.

Záměrem těchto teroristických akcí a vražd je zastřít demokraticky smýšlející veřejnost, odsuzující žvůli a násilí. Za zvláště otřesné považujeme, že tyto vraždy jsou součástí organizovaného teroru, jehož smyslem a cílem je vyvolat stav občanské nejistoty a likvidovat obránce lidských práv. Teror se tak stává překážkou demokratické obrody ve Vaší zemi.

Žádám Vás, abyste podnikl všechna nezbytná opatření k ochraně těch osob, které jsou ohroženy a k odhalení a potrestání zločinců, kteří uvedené vraždy páchají a jsou připraveni v nich pokračovat.

22.11.1987

Ladislav Lis

člen VONS a místopředseda Mezinárodní federace pro lidská práva (FIDH)

Své podpisy připojili tito členové VONS:

Anna Šabatová, Petr Pospíchal, Karel Freund, Petr Uhl, JUDr. Josef Danisz, Václav Havel, Jiří Dienstbier, Jan Rumík, Dana Němcová a Lenka Marečková.

Apel 1083 občanů

Ministerstvu kultury ČSR

Federálnímu shromáždění ČSSR

Ministerstvu vnitra ČSR

Tvrdili jste, že rocková hudba má zelenou,
předstírali jste, že je "glasnost",
a mezitím jste zlikvidovali koncert Plastic People, který měl být
v Lucerně,
mezitím jste znemožnili pořádání rockových koncertů ve Služetíně,
týrali jste a pronásledovali jste punkery,
přiklepali jste nesmyslný trest za nic Srpovi a Kouřilovi z Jazzové
sekce,
zlikvidovali jste hudební setkání přívrženců ústavně vzniklého
přípravného výboru Společnosti přátel USA,
a teď jste zlikvidovali takzvaný Východočeský Woodstock, setkání
rockových hudebníků na soukromé louce.

Tak dost!

Žádáme, aby všechny skupiny rockové i jiné, aby všichni hudebníci, rockoví i jiní, mohli vystupovat a hrát v souladu se svým hudebním cítěním a svědomím, jak na soukromé pódě, tak na veřejnosti.

Okamžitě propusťte Karla Srpa!

Žádáme zrušení ponižujícího systému přehrávek pro rockové i jiné hudebníky!

Nestůjte v cestě energii autentických umělců, přestaňte mrzačit lidský intelekt, talent a vůli!

Okamžitě přestaňte s ostrakizováním rockové i jiné hudby, výtvarného umění, literatury a jakéhokoli jiného projevu lidského talentu!

Okamžitě přestaňte pronásledovat a znásilňovat punk a punkery!

Žádáme okamžitou veřejnou omluvu orgánů VB a StB, které nezákonné mocensky zasáhly v minulých letech proti rockové i jiné hudbě, proti autentické svobodné literatuře, výtvarnému a jinému umění!

Žádáme vás: okamžitě uvedte, jak jste se zavázali, naše zákony a další předpisy v soulad s oběma mezinárodními pakty o lidských právech, které jsou již od r. 1976 součástí čs. právního řádu!

Okamžitě umožněte činnost Jazzové sekce v jejích původních intencích!

Přestaňte perzekuovat přípravný výbor SP USA!

Jestli to všechno neuděláte, jak řekl Bertolt Brecht,
budete si muset zvolit jiný lid.

V Praze dne 18. listopadu 1987

Odesílá a za autenticitu podpisů ručí Ivan M. Jircus, 588 67 Stará Říše 33

Příloha: 10 listů a 1 083 podpisy

Nezávislé hnutí v SSSR

(Podle článku Basila Kárlinského v pařížském deníku La Libération z 6.11.1987)

Změny v sovětské společnosti, projevující se ve vzniku a rozširování nejrůznějších občanských iniciativ, byly v posledních dvou letech zřetelné jen v prostředí intelektuálů, zvláště moskevských. Před několika měsíci se však objevily i v postojích těch, kteří byli po dlouhá desetiletí pouze mlčenlivými objekty a stranické politiky – v různých prostředích řadových občanů.

Svědčí o tom především dvě stávky v září a říjnu t.r., o nichž však referoval jediný sovětský list, Moskovskije Novosti, vycházející v ruské mutaci jen v malém nákladu. Obě stávky – v depu městských autobusů a v jednom montážním automobilovém závodu – byly vedeny za mzdrové požadavky. Je však velmi pravděpodobné, že dochází k dalším, tiskem nezveřejnovaným stávkám, jimiž se dělnici brání snižování mezd v souvislosti se zaváděním ekonomické reformy. Ta totiž může zhoršit pracovní a mzdrové podmínky pracujících všude tam, kde je zastaralé zařízení či technologie a špatná organizace práce. Z oficiálního pramene přišla informace, že v Leningradě byl založen Nezávislý výbor pro odborovou svobodu, což se považuje za první známkou vzniku dělnického hnutí v SSSR.

Autor článku v La Libération se vraci k třídennímu setkání nezávislých skupin koncem srpna v Moskvě a informuje o něm podle týdeníku Ogoňok, v Sovětském svazu velmi rozšířeného. Setkání se zúčastnilo na 300 delegátů, zastupujících 47 skupin. I když se účastníkům nepodařilo vyvěřit společnou platformu pozitivních požadavků, shodli se alespoň na závěrečné rezoluci zásad, zahrnující tři NE: NE násilí a jeho propagaci, NE hlásání národnostní a rasové nadřazenosti, NE snahám o monopol na pravdu, jehož cílem je zbavit ostatní práva na nezávislé poznání.

Takto o moskevském fóru nezávislých referuje Ogoňok: "Tiskové středisko shrnul závěrání bylo zaváleno prohlášeními, návrhy a programy. Právě uzavřená spojenecí jednotlivých skupin byla často rušena. Rychle se objevovaly možnosti kompromisů, od nichž jednotlivé skupiny stejně rychle ustupovaly. Moskevský klub Perestrojka uzavřel dohodu s leningradským klubem stejného názvu, a to i přes jejich zásadní neshodu v tom, zda se má podporovat projekt 'Komunity Che Guevary', zatímco tato skupina hledala spojence ve struktuře nazvané 'Nadace společenských iniciativ'. Stoupenci projektu 'Za občanskou důstojnost' nemilosrdně polemizovali s 'Fondem pro boj proti byrokratismu', který však, jak se ukázalo, byl projektem pouze jediného delegáta klubu Perestrojka, jenž byl svým klubem zbaven mandátu pro své neuvážené výroky vyřízené v polemice se 'Svobodným sociopolitickým klubem'. Klub společenských iniciativ zaujal všeobecně neutrální stanovisko, které mu příslušelo jako svolavateli fóra. To mu ovšem nebránilo, aby nevedl základní politiku a nemanipuloval za tím účelem tiskovým střediskem, které pod nápojem práce bylo značně ochromeno."

Ogoňok dále přináší soupis skupin s vyznačením jejich zaměření. Skupina Che Guevary se zabývá studentskou samosprávou. Jiná skupina, ekologická, se minulou zimu pokusila vlastními prostředky restaurovat jednu historickou budovu v Moskvě a poté se postavila proti buldozérům, aby zabránila její demolici. Skupina Samospráva se pokouší vytvářet samosprávné kolektivy přímo v továrnách. Milosrdenství (Charita) chce pečovat o chudé, důchodce a vojenské veterány. Společenský smír bude usilovat o sociální sjednocení sovětské společnosti. Skupina Za občanskou důstojnost má v programu odhalování justičních omylů. Záchrana jsou krajně pravicoví leningradští ekologové, kteří se účastní voleb do městských zastupitelských orgánů. Skupina důvěry (jediná s mnohaletou tradicí a s mezinárodním renomé, v poslední době prožívá renesanci - pozn.T.A.) vypracovala návrh na náhradní vojenskou službu pro odpírače z důvodů svědomí. Seminář Demokracie a humanismus byl vytvořen s cílem bránit lidská práva. Systém je skupina, sdružující hippie. Zástupci leningradské skupiny Adelaida přijeli do Moskvy výhradně proto, aby získali informace o činnosti dalších skupin.

Fórum nezávislých popsala také agentura Novosti: "Některé organizace, jejichž zástupci byli přítomni, mají konstruktivní program, jiné se zabývají problémy volného času a zábavy, třetí skupina je extremistická a zaujímá protispolečenské postoje. Setkali jsme se s pokusy prosazovat koncepce, které jsou socialismu cizí, ale většinový proud by bylo možno charakterizovat slovy 'Více socialismu'. Účastníci podpořili úsilí KSSS o znovuustavení historické spravedlnosti a objasnění represí z 30. let. Vyslovili přání, aby obětem těchto represí byl postaven památník. Na fóru se dlouho diskutovalo o možné struktuře neformálních skupin a formách společných akcí. Delegáti navrhli dva různé typy 'střechové' struktury, federativní a asociativní (sdružovací), jejichž cílem by bylo se aktivně účastnit přestavby a bojovat proti byrokraci a za sociální spravedlnost a za upevnování demokracie a veřejné informovanosti. Diskuse se vyznačovala atmosférou naprosté svobody. Na fóru byli přítomni jako hosté zástupci tisku a Komsomolu. Delegáti se přes svá různá stanoviska k řadě problémů shodli v závěrečné rezoluci na tom, že je spojuje společná vůle bránit zájmy lidu."

Padesátka skupin, jejichž zástupci se sešli na fóru, je však jen nepatrnou částí nově se rodícího nezávislého hnutí v SSSR. Podle sovětského tisku, píše La Libération, je v Moskvě asi tisíc takových skupin a v Leningradě okolo dvou set. Ví se také o tom, že takové skupiny existují mimo tato dvě města, dokonce v tak vzdálených koutech země jako je Petropavlovsk na Kamčatce. Politicky představují tyto skupiny celou škálu od krajní pravice ke krajní levici a mnoho skupin je apolitických - ty se zabývají nějakou úzkou společenskou oblastí. Také věřící si vytvářejí své vlastní organizace, a to jak studijní, tak ty, jejichž cílem je bránit náboženství.

Začátkem října uspořádalo sedm socialistických klubů v Moskvě tiskovou konferenci. Účastníky tiskovky seznámily se svým záměrem být "levicovým křídlem perestrojky" a svolat v lednu příštího roku zakládající sjezd Federace socialistických klubů. Jejich mluvčí přitom uvedl, že nejnepřátelštější postoj k nezávislým klubům má Komsomol, který je jejich konkurenční existenci cítí ohrožen.

Prudký rozmach je možno pozorovat i v nezávislé ediční činnosti. Některé nezávislé časopisy, hlavně literární, byly tolerovány v Leningradě již v 70. letech. V Moskvě byly rozšiřovány dva nebo tři bulletiny, více méně ilegální (podzemní), které vydávaly krajně pravicové skupiny. Celkový počet časopisů však nepřesahoval číslo deset.

Nyní stojí v popředí především tři nové časopisy: moskevská *Glasnost*, kterou vydávají bývalí političtí vězni, žalářovaní pro svou činnost v oblasti lidských práv; kyjevský *Ukrajinský posel*, což je bývalý podzemní list umírněných nacionalistů, který nyní vychází po 15leté přestávce a *Výbor* (*Výběr*), náboženský časopis, vydávaný v Moskvě.

Koncem října t.r. se shromáždili zástupci dvaceti nezávislých listů, které se svým zaměřením hlásí k problematice lidských práv, v Leningradě. Požádali vládu, aby vydala tiskový zákon (dosud v SSSR neexistuje), jenž by zajistil legální statut nezávislých novin a časopisů a umožnil vytváření nezávislých družstev, která by mohla nakupovat papír, disponovat potřebnými prostory a vlastnit tiskárenská zařízení. Návrh zákona byl tímto shromážděním přijat a jeho účastníci pozvali k novému jednání, které se má konat začátkem příštího roku, zástupce několika desítek nezávislých periodik.

Moskevský soud však zahájil s listem *Glasnost* soudní řízení, policie různě šikanuje většinu moskevských skupin a mimo Moskvu a Leningrad má policie ještě mnohem volnější ruce. Vše nasvědčuje tomu, že mezi KGB a tímto novým společenským hnutím se rozpoutal prudký zápas, v němž hráje značnou úlohu rychlosť rozvoje tohoto hnutí, které vykročilo vpřed sice zatím jen prvními nesmělymi krůčky, ale jehož rozsah je podstatně širší než rozsah opozičního hnutí posledních desetiletí.

(Přeložil a upravil T.A.)

V samizdatu nově vyšlo...

Obsah, říjen 1987, 151 str. A4, 3 reprodukce (tentotéž soubor textů připsali autoři Zdenku Urbánkovi k sedmdesátinám).

Walt Whitman: "Téma mého zpěvu je male" (přeložili Jiří Kolář a Zdeněk Urbárek), Zdeněk Urbánek: "Odpověď na výtku" (z knihy próz "Ztracená země"), Jiřina Hauková: "Spodní prudy" (verše), Zdeněk Rotrekla: "Cesta do Fanuel" (próza), Viktor Jeročejev "Život s idiotelem" (povídka přeložená F. Kautmanem), Miroslav Červenka: "Psi místa, myší chvíle" (verše), Lenka Procházková "O babě hladové" (pohádka), Milan Uhde: "Krajina pro zázrak" (recenze veršů básníka Jakobea "Cesty k tobě" s ukázkami), J.P. "Je Švejk "švejkem"? (úvaha o švejkovství), František Kautman "O generačních pocitech..." (odpověď na eseji Evy Kanturkové), V. Pistorius: "Ještě jednou o "Stárnoucí literatuře" (polemika s úvahou Zdeňka Rotrekla), Milan Jungmann: "Trojí pohled na českou literaturu" (recenze tří prací o české literatuře vydávaných v exilu), Sergej Machonin "Zpráva o Vojckovi v malém divadle" (k inscenaci Divadla ve foyeru, experimentální scéně Divadla E.F. Buriana), Rudolf Námeček (z katalogu výstavy v galerii bratří Čapků), "O reformě pravopisu" (dopis spisovatelů a zpráva o návštěvě L. Vaculíka v Ústavu pro jazyk český ČSAV), Ludvík Vaculík: "Naše slavnosti" (fejetón), příloha: "Kdy už čas cponou trhne?" (rozhovor Jiřího Kratochvíla a Milana Uhdeho s Jaroslavem Šabatou).

*

Ekolegický bulletin, č. 1, září 1987, 22 stran

(Redakce uvádí adresy čtyř svých členů - Josefa Danisze, Ivana Dejmala, Lenky Marečkové a Martina Palouše)

Úvodní slovo (redakce), Ivan Dejmal: K řeči o ekologii (úvaha), Petr Kužík a Miloš Kužík ml.: Přečerpávací vodní elektrárna Křivcklát (rozbor situace), F.D.: Vodní dílo Gabčíkovo-Nagymaros (informace), Karel Mrázek ml.: Chtějí v Chomutově nemožné (zpráva o korespondenci občanů s úřady).

*

Informace o církvi, č.11, 1987, 20 stran

Jan Pavel II.: Světci - světla v temnotách, Projev Jana Pavla II. ke kardinálu Františku Tomáškovi při jeho návštěvě "ad limina" na svátek sv.Václava 28.září 1987, Sedmý řádný celocírkevní biskupský synod (informace), Otec kardinál Tomášek na celocírkevním biskupském synodu (z projevu kard.Tomáška), 25.výročí zahájení II.vatikánského koncilu (z výroků papeže), Blahořečení a svatořečení v říjnu 1987 (informace), Smrt a zmrtvýchvztání (úvaha, podle 'Botschaft des Glaubens'), Křesťanství v Číně (informace o poměrech a úryvek z papežova projevu v Manile), Dopis Josefa Zvěřiny prezidentovi republiky (prosba o znovuotevření katedrály sv.Vít), Dopis Josefa Zvěřiny Mezinárodnímu svazu žen v Ženevě (k únosům žen a zavlékáním do ciziny), Starosti se základní školou v Radňovicích (o. Nové Město na Moravě), Hbb: Nová morálka doktora Plzáka (polemika slovenského autora), Josef Zvěřina: O šíření dežinformací na Západě (polemika s p.Janků), Vlk: Obrázek z Katolických novin (k článku o účasti malých dětí na bohoslužbách), Zprávy ze světa

*

Společenství č.1, říjen 1987, 26 str. A4

Nové neoficiální katolické periodikum, zabývající se problematikou katolických laických společenství, určené především mladým čtenářům.

Obsah: Redakce: Milí bratři a sestry!; Justin: Co je a co není společenství; Matka Boží zve do společenství (rozhovor se svědkem zjevení v Medjugorje); Každý z vás je Kristovým partnerem v rozhovoru! (myšlenky Jana Pavla II. z apoštolského listu mládeži); Výběr z aktualit (např. o interview časopisu Liternaturalnaja Gazeta s polským primasem kardinálem Glempem, k vydání děl V.Solovjeva, o růstu religiozity v Maďarsku, o názoru Matky Terezy, která se vyslovila proti účasti duchovenstva v partyzánských bojích na Filipínách, o filmu "Gándhí").

*

Pohledem spotřebitele 1/1987, 36 str. A4

Multá série - číslo 1/1987

Obsah: Proč právě spotřebitele; spotřební zboží: Něco o zálibách; motorismus: Škoda nové generace; doprava: Cyklistická stezka, Rád pro štěstí; sdělovací prostředky: Ohlédnutí za jedním výročím, Souvisí kouření s demokracií?, Glasnost v ČSSR na postupu?; služby: Každý párem ve své vesnici?, K čemu je platná jízdenka; dotazy 1. čísla; anketa: A co hospody?; uvažujeme, přemýšíme: Glosa memorální, Nevstupujte nám na bezpečnostní pás, Co se dovídáme o skutečné demokracii, Mávraty; z novin a časopisů: Starosti s populací, Jak se chovat na úřadě.

*

Vzpomínka a výzva (Sborník k 50.výročí úmrtí T.G.Masaryka)

Edice: Nové cesty myšlení, Praha 1987, 74 str. A5

Úvodní slovo, Dokument Charty 77 č.52/87 K 50.výročí úmrtí T.G.Masaryka, Vystoupení Vlasty Chramostové u hrobu v Lánech dne 13.9.1987, Projev Ladislava Hejdánka u hrobu v Lánech 13.9.1987, Milan Machovec: Masarykův odkaz do druhého půlstoletí, Radim Palouš: Masarykova zbožnost a demokraticnost, Ladislav Hejdánek: Masaryk - filozof a dnešek. 22 fotografií Přemysla Fialky a Ondřeje Němce.

*

Sborník "Pojetí českých dějin", číslo 2, 69 str. A4, vyšel dne 28 října 1987 v Brně.

V předmluvě je připomenut sborník první, který vyšel v lednu 1986. Sborník č.2 obsahuje: Bedřich Loewenstein:České dějiny a národní identita (sedm tezí), Pavel Stránský: Češi ve dvacátém století, Tomáš Janů: Poznámky na okraj diskuse o smyslu a pojetí českých dějin, Šimona Loewensteinová: Hodnoty a historie (esej anebo provokace českých historiků), Jaroslav Mezník a Jan Šimsa: Můžeme být na ně hrdí (polemika s článkem XYZ "Jak jsmebourali Rakousko", otištěném ve Svědectví č.80), Recenze Radomíra Malého a Jana Šimsy.

*

Sborník pro Jana Lopatku a Andreje Šrankoviče (k jejich pětačtyřiceti se zpožděním dvou let), Praha 1987, 208 str. A4, 1 foto, 7 obr.

Sborník obsahuje příspěvky 43 autorů (verše, próza, úvahy, korespondence), úvodní slovo napsal Magor.

*

Augustin Navrátil: Otevřený dopis č.15 - Jak se zachází s návrhy, podněty a stížnostmi věřících katolíků v ČSSR

Augustin Navrátil: Otevřený dopis č.19 - Připomínky k problematice důchodového a jiného zabezpečení matek s více dětmi

Charta 77/70/87 Sešlo se druhé fórum Charty 77 (došlo po uzávěrce)

Dne 28.11.1987 ve 14 hodin se sešlo v Praze druhé fórum Charty 77. Účastnilo se ho 70 občanů z různých míst Československa. Toto fórum se zabývalo činností Charty 77 a jejími vnitřními problémy. Z obsáhlé debaty vyplynulo mimo jiné, že fórum Charty 77 by se mělo scházet pravidelně každé dva měsíce a že by střídavě mělo být orientováno k předem dohodnutým konkrétním tématům a působit jako volný diskusní klub, který bude sloužit k výměně názorů a podnětů užitečných pro Chartu. Druhé fórum Charty 77 vzalo na vědomí, že přípravou a organizací fóra jako trvalého prostoru vzájemného styku signatářů Charty 77 i jejich příznivců, se bude zabývat otevřená pracovní skupina, kterou před veřejností zastupuje František Stárek.

Fórum Charty 77 se zabývalo též chystanou pokojnou manifestací ke Dni lidských práv dne 10.12.1987 v 17 hodin na Staroměstském náměstí. Doporučilo mluvčím Charty 77, aby chystanou manifestaci v souladu se zákonem oznamili příslušným úřadům. V případě, že úřady manifestaci zakážou a že se to veřejnost včas dozví, záleží na každém jednotlivci, zda se jí přesto zúčastní či nikoliv.

V Praze 28.11.1987

Jan Litomiský
mluvčí Charty 77

Libuše Šilhánová
mluvčí Charty 77

Josef Vohryzek
mluvčí Charty 77

Rubriku FIDH a krátkých zpráv přesouváme z technických důvodů do příštího čísla

Přetiskování či jiné přebírání textů zveřejněných Infochem je možné jen s uvedením pramene. Bez uvedení pramene je možno přebírat dokumenty Charty 77, sdělení VONS, petice, otevřené dopisy, fejetony, jakož i texty, z jejichž charakteru či uvedení je zřejmé, že nebyly psány přímo pro Infoch
